

Ek I

Türkiye'nin Bilim ve Teknoloji Politikası

Türkiye'de bilim ve teknoloji alanında belirli bir politika izleme arayışı ve ilk politika formülasyonları Plânlı Dönem'le birlikte başlamıştır. Bilimsel faaliyetin yönlendirilmesinde rol alacak ilk kurum da (**TÜBİTAK**) yine aynı dönemin (1963) ürünüdür. TÜBİTAK'ın kurulmasını sağlayan Birinci Beş Yıllık Kalkınma Plânı'ndaki (1963-67) ilke, izlenecek politikanın ana hatlarını da belirlemektedir:

"Tabii bilimlerde temel ve uygulamalı araştırmaları [altı tarafımızdan çizildi] teşkilâtlandırmak, bunlar arasında işbirliğini sağlamak ve araştırma yapmayı teşvik etmek üzere bir Bilimsel ve Teknik Araştırmalar Kurumu kurulacaktır. Bilimsel ve Teknik Araştırmalar Kurumu, araştırmaların plân hedeflerini gerçekleştirecek alanlara yönelmesinde ve buna göre öncelik almasında yardımcı olacaktır." [**Birinci Beş Yıllık Kalkınma Plânı**, 1963-67]

Daha sonraki plân dokümanlarında (İkinci Beş Yıllık Kalkınma Plânı'nın [1968-72] son yıllarına ait Yıllık Program'larda ve Üçüncü Beş Yıllık Kalkınma Plânı'nda [1973-77]) **teknolojik gelişme** ve **teknoloji transferi** konuları da ele alınmış ve hatta Dördüncü Beş Yıllık Kalkınma Plânı'nda (1979-83) ilk kez, "**teknoloji politikaları**"ndan söz edilmiş, "*teknoloji politikalarının sanayi, istihdam ve yatırım politikalarıyla birlikte bir bütün olarak ele alınması ve belli sektörlerin kendi teknolojilerini üretecek biçimde geliştirilmesi*" öngörülmüştür. Ama, 1960'lı ve 1970'li yıllarda, **bilim** ve teknoloji alanında izlenen ana politika, **doğa bilimlerinde temel ve uygulamalı araştırmaların desteklenmesi** olmuştur.

1980'li yılların başında, dönemin konu ile ilgili Devlet Bakanı Prof. Dr. M. Nimet Özdaş'ın eşgüdümünde, DPT ve TÜBİTAK'ın yakın işbirliği ve 300 kadar bilim adamı ve uzmanın katılımıyla hazırlanan **Türk Bilim Politikası: 1983-2003** dokümanı¹, ilk kez, ayrıntılı bir bilim ve **teknoloji** politikası ortaya konmaya çalışılmıştır. Bu dokümanda teknoloji konusu da bir ana motif olarak ele alınmış ve öncelik verilecek teknoloji alanları belirlenmiştir. Bu yeni yaklaşım, bilim ve teknoloji politikalarının, ekonominin yönetiminde ve toplumsal yaşamın başlıca etkinlik alanlarının düzenlenmesinde rol alan unsurların da (ilgili bakan ve üst düzey bürokratlar, hükümet dışı kuruluş temsilcileri v.b.) katılımıyla belirlenmesine olanak tanıyan yeni bir kurum yaratmıştır: **Bilim ve Teknoloji Yüksek Kurulu (BTYK)**.

Türk Bilim Politikası: 1983-2003'ün ardından, 1985 yılında, Hükümet'in isteği üzerine, İTÜ'de oluşan bir komisyonca, **Türkiye İleri Teknoloji Teşvik Projesi Ön Raporu**ⁱⁱ hazırlanmış ve ilgili Devlet Bakanlığı'na sunulmuştur.

Ne var ki, gerek **Türk Bilim Politikası: 1983-2003**, gerekse **Türkiye İleri Teknoloji Teşvik Projesi**, bizzat Prof. Dr. M. Nimet Özdaş'ın kendisinin de belirttiği gibi, hayata geçirilememiştir. 1983'te kurulan, ancak, ilk toplantısını 9 Ekim 1989'da yapabilen BTYK'ya, sınırlı ölçüde de olsa, işlerlik kazandırılması ise, 3 Şubat 1993'te yaptığı ve "**Türk Bilim ve Teknoloji Politikası: 1993-2003**" başlıklı dokümanı kabul ettiği ikinci toplantısı ile başlayan yeni dönemde mümkün olmuştur.

Özetle söylemek gerekirse, Cumhuriyet'in kurulmasından 1990'lı yılların başlarına kadar izlenen politika, Türkiye'nin **matematik, fizik bilimler, mühendislik ve sağlık bilimleri ile tarım bilimleri alanlarında yetkinleşmesi** ve insanlığın ortak bilim mirasına katkıda bulunan ülkeler arasında saygın bir yer kazanması amacını gütmüş; bunun için çaba gösterilmiştir. 1963 yılında TÜBİTAK'ın kurulması bu sürece hız kazandırmıştır.

Türkiye'nin bilim alanında yetkinleşmesinin, **teknolojide yetkinleşmesi** için de sağlam bir temel oluşturacağı çok açıktır. Çünkü, çağımız teknolojisinin kaynağı bilimsel bilgidir. Aslında bunun tek yönlü işleyen bir süreç olmadığı; teknolojide kaydedilen ilerlemelerin de, bilimsel bilginin sınırlarını genişletmede büyük bir etken olduğu bilinen bir gerçektir. Hatta, bilim ve teknolojideki olağanüstü gelişmeler, belli konularda, bu iki bilgi kümesini birbirine son derece yaklaştırmış; gen mühendisliği, doku mühendisliği, nano teknoloji gibi, bilim ve teknolojinin iç içe geçtiği, yeni bilim ve teknoloji dalları ortaya çıkmıştır.

Teknoloji ve onun kaynağını oluşturan bilimin doğrudan bir üretici güç haline gelmiş olması çağımızın ayırt edici özelliğidir. Artık, üretimde yetkinlik bilim ve teknolojide yetkinlik olarak anlaşılmaktadır. Dolayısıyla da, bilim ve teknoloji, ekonomik büyüme ve toplumsal refah açısından, stratejik bir önem kazanmıştır. Ülkelerin 'bilim politikaları' da, bu değişime paralel olarak, 'bilim ve teknoloji politikaları' haline gelmiş ve bu politikalar, bütünüyle, ekonomiye ve toplumsal yaşama ilişkin kavramlarla örülmeye başlanmıştır.

Bilim ve Teknoloji Yüksek Kurulu'nun (BTYK) 3 Şubat 1993'te karar altına aldığı ve Türkiye'nin 1993 sonrasındaki, Bilim ve Teknoloji Politikası'nın temelini oluşturan "Türk Bilim ve Teknoloji Politikası: 1993-2003", işaret edilen bu yeni yaklaşımın ürünüdürⁱⁱⁱ. Bu dokümanda ifadesini bulan politika, Yüksek Planlama Kurulu'nca VII. Beş Yıllık Plân Döneminde Öncelikle Ele Alınması Öngörülen Temel Yapısal Değişim Projeleri Kapsamındaki "**Bilim ve Teknolojide Atılım Projesi**"^{iv} ile geliştirilerek somut bir zemine oturtulmuştur. Bu proje ise, **VII. Beş Yıllık Kalkınma Plânı'nın** (1996-2000) ana başlıklarından birini oluşturmuştur.

Ulusal Bilim ve Teknoloji Politikası'nın ve bir "Acil Eylem Plânı" mahiyetindeki Uygulama Gündemi'nin son şeklini aldığı, **Türkiye'nin Bilim ve Teknoloji Politikası** [TÜBİTAK, BTP 97/04, Ağustos 1997] dokümanı, **Yüksek Kurul'un** 25 Ağustos 1997 günlü toplantısında onaylanmış; böylece, Türkiye'nin izleyeceği bilim ve teknoloji politikası ile uygulamaları açısından, baş vurulacak temel dokümanlardan biri haline gelmiştir.

1993 sonrasında izlenen politikanın ayırt edici özelliği, yalnızca bilimde değil teknoloji alanında da yetkinleşilmesinin amaçlanması ve bu yetkinleşmenin, bilim ve teknolojiyi ekonomik ve toplumsal faydaya dönüştürebilme becerisine de sahip olma amacını içermesidir.

Bilim ve teknolojiyi ekonomik ve toplumsal faydaya (**pazarlanabilir yeni ya da daha gelişkin ürün, sistem, üretim yöntemleri ve toplumsal hizmetlere**) dönüştürebilme becerisi, **inovasyon** (yenilik/yenile(n)me) **becerisi** olarak anılmaktadır. Çağımızda bir ulus, bilim ve teknoloji alanında gösterdiği yetkinliği inovasyonda da gösterebiliyorsa; ya da inovasyondaki yetkinliğini bilim ve teknolojideki yetkinliği ile besleyerek sürekli kılabiliriyorsa, ancak o zaman, dünya pazarlarında rekabet üstünlüğü sağlayabilmekte ve ekonomisini güçlendirerek geliştirebilmektedir. Çok açıktır ki, ekonomik güç, küresel ve bölgesel süreçlerde, siyasi açıdan söz ve karar sahibi olmayı da sağlamaktadır. Bir başka deyişle, bilim, teknoloji ve inovasyonda yetkinlik, bulunulan coğrafyada ülkenin varlığını sürdürürebilme, dolayısıyla, bir ulusal güvenlik meselesidir de.

BTYK'nın 25 Ağustos 1997 günlü toplantısını 2 Haziran 1998 ve 20 Aralık 1999 günlü toplantıları izledi; ve 25 Ağustos toplantısında kabul olunan Uygulama Gündemi'ne^v yeni maddeler^{vi} eklendi. Uygulama Gündemi, esas itibariyle, bilim, teknoloji ve inovasyonda etkinleşmenin olmazsa olmaz koşulu olan, Ulusal İnovasyon Sistemi'ni kurmaya yönelik acil önlem kararlarından oluşmaktaydı. Bu kararlar, eğitim-öğretim politikalarından vergi politikalarına, AR&GE politikalarından altyapı yatırım politikalarına kadar uzanan, pek çok politika alanını ilgilendirmekteydi ve bu açıdan, başarı, konunun sistemik bir bütünlük içinde ele alınabilmesine bağlıydı. Ne var ki, uygulamanın böylesi bir sistemik bütünlük içinde ele alınabildiği söylenemez. Yine, sistemik bütünlük içinde ele alınamadığından dolayıdır ki, 1996-2000 dönemini kapsayan Yedinci Beş Yıllık Kalkınma Plânı'nın ana başlıklarından birini oluşturduğuna yukarıda işaret edilen, **Bilim ve Teknolojide Atılım Projesi** de başarıya ulaşmamıştır.

BTYK'nın 13 Aralık 2000 günü yaptığı son toplantıda, Uygulama Gündemi'nde öze ve şekle ait bazı değişiklikler yapıldığı göze çarpmakla birlikte^{vii}, 1993 sonrası Bilim ve Teknoloji Politikası'ndaki ana çizginin değiştiğine ilişkin herhangi bir resmi belge ortaya konmuş değildir. Bu açıdan, anılan politikanın, en azından bir tasarım olarak geçerliliğini sürdürdüğü söylenebilir.

ⁱ “Türk Bilim Politikası 1983-2003”ün, zamanın Devlet Bakanı Prof. Dr. M. Nimet Özdaş'ın imzasını taşıyan ve Başbakan'a hitaben kaleme alınmış önsözünde belirtildiğine göre, bu çalışma ile ülkemizde ilk defa,

- Uluslararası normlara uygun olarak Türkiye'nin AR&GE kapasitesi, insan gücü ve harcamaları tespit edilmiş,
- Bilimsel alanda uzun vadeli hedefler belirlenmiş,
- Ekonomik ve sosyal kalkınma hedeflerine bağlı olarak bilim ve araştırma alanlarındaki öncelikler ortaya konmuş,
- Bilimsel alandaki hedeflere ulaşmak ve mevcut sistemin etkinliğini sağlamak üzere Bilim ve Teknoloji Yüksek Kurulu'nun teşkili öngörülmüş ve Bilim Politikası'nın uygulanması için gerekli mekanizmalar ortaya konmuştur.

Bilim ve araştırma öncelikleri listesinde, çağımızı simgeleyen elektronik ile ilgili alanlara gereken ağırlığın verildiği görülmektedir. ‘Elektronik mühendisliği, bilgisayar bilimi, enstrümantasyon ve telekomünikasyon, birinci öncelikte desteklenecek bilim alanları’ arasında sayılmıştır. Ayrıca, ‘entegre devreli cihaz geliştirme, mikrodonanım yazılım çalışmaları, yarı iletken teknolojisi geliştirme, elektronik malzeme teknolojisi, satsal haberleşme sistemleri araştırmaları, uzaktan ve uydu haberleşme sistemleri, ISDN'e uygun altyapının hazırlanması ve optik lif konusunda araştırma, entegre devre yapım teknolojisi geliştirme, fiberoptik haberleşme sistemleri ve teknolojisi, ve telefon ağlarının optimizasyonu konularının da birinci öncelikte ele alınacak araştırma projeleri’ arasında yer aldığı görülmektedir.” [Göker, A., **Serbest Pazar Ekonomisi Ülkelerinde Sanayi(leşme) ve Teknoloji(ye Yetişme) Politikaları**, MMO Bursa Şubesi, Ocak 1993.]

ⁱⁱ “Bu Rapor'da şu projeler önerilmektedir:

- Haberleşme, İletişim, Telekomünikasyon,
- Büyük Şehir İdarelerinin Altyapılarının Otomasyonu,
- Bilgisayar Kontrollü Üretim Tezgahları,
- Endüstriyel Robotlar,
- Uzaktan Algılama Teknolojisi, Özel Malzeme Araştırmaları (silisyum teknolojisi, endüstriyel seramikler, kompozit malzemeler ve süper alaşımlar.” [Göker, A., **age**]

ⁱⁱⁱ **Türk Bilim ve Teknoloji Politikası: 1993-2003**'te, Türkiye'nin, sanayileşmiş ülkeler ve yeni sanayileşen ülkeler gibi, başta enformatik (bilişim) ve ileri malzeme teknolojileri ile biyoteknoloji olmak üzere, çağımızın

jenerik teknolojilerinde yetenek kazanması gerektiğinin altı çizilmekte ve on yıllık dönem sonunda, bilim ve teknoloji göstergeleri açısından ulaşılması öngörülen hedefler sıralanmaktadır:

- İktisaden faal onbin nüfus başına 7 olan, tam zamana eşdeğer araştırmacı sayısının 15'e çıkarılması,
 - Araştırma-Geliştirme (AR-GE) harcamalarının gayri safi yurtiçi hasıla içinde % 0,33 olan payının % 1'e çıkarılması,
 - Ülkemizin, evrensel bilime katkı açısından, dünya sıralamasında 40. sırada olan yerinin 30.'luğa yükseltilmesi ve
 - Özel sektörün, toplam AR-GE harcamaları içinde % 18 olan payının % 30'a çıkarılması
- bu hedeflerden başlıcalarıdır. Söz konusu politika dokümanında, ayrıca, belirlenen hedeflere erişilebilmesi için alınması gereken önlemlere de yer verilmektedir.

iv “**Bilim ve Teknolojide Atılım Projesi**, Türkiye'nin bilim ve teknoloji yeteneğini yükseltebilmek için yedi atılım alanı önermektedir; bunlar:

- Türkiye'yi geleceğin enformatik toplumuna taşıyacak olan Ulusal Enformasyon Şebekesi ile bu şebeke üzerinden sunulabilecek Telematik Hizmetler Ağının Kurulması;
- Uluslararası arenada rekabet üstünlüğü kazanmanın olmazsa olmaz koşulu haline gelen, Esnek Üretim ve Esnek Otomasyon Teknolojilerine Ülke Sanayiinin Uyarlanması;
- Demiryolu Sisteminin Hızlı Tren Teknolojileri Bazında Yenilenmesi ve Şehir içi Ulaşımında Raylı Sistemlerin Geliştirilmesi;
- Uzay ve Havacılık Sanayileriyle Savunma Sanayiinde, Alan ve Ürün Seçiminin İtmesine Dayalı bir Sınai Yatırım ve Gelişme Stratejisi İzlenmesi;
- Gen Mühendisliği ve Biyoteknolojide AR-GE Üzerinde Odaklanma; GAP v.b. Projeleri Baz Alan Açılımlar;
- Çevre Dostu Teknolojiler, Enerji Tasarrufu Sağlayıcı Teknolojiler ve Çevre Dostu Enerji Teknolojileri Üzerinde Odaklanma ve Uygulama Alanlarını Ülke Çapında Hızla Geliştirip, Genişletme;
- İleri Malzeme Teknolojilerinde, Diğer Atılım Alanlarını Destekleyici Yönde AR-GE ve Uzantısındaki Sınai Yatırımlar

olarak sıralanmıştır. Bu atılım alanları belirlenirken, bilim ve teknolojideki gelişme yörüngelerine ilişkin tahmin ve öngörüler temel alınmıştır. ABD'nin, Avrupa Topluluğu ülkeleri ve Uzak Doğu ülkelerinin bilim ve teknolojideki yeteneklerini geliştirmek, çağın jenerik teknolojilerini ekonomik faaliyet alanlarına yaymak; bunları ekonomik büyüme ve toplumsal gelişmelerinin etkin bir aracı olarak kullanmak için baş vurdukları yol ve yöntemler ve izledikleri ulusal politikalar da, elbette, bu seçimde göz önünde tutulmuştur.

“Ama, anılan atılım alanlarının öne çıkmasını belirleyen, hiç şüphesiz, Türkiye'nin kendi somut koşulları, bilgi ve deneyim birikimi, gelişme dinamikleri ve somut ihtiyaçları olmuştur. Türkiye'nin ihtiyaçları, Bilim ve Teknoloji'de Atılım Projesi'nde de belirtildiği gibi, elbette, bu yedi atılım alanıyla sınırlı değildir. Ama, öngörülen atılımlar, Türkiye'nin, özellikle de küresel süreçler bağlamında öne çıkan acil ihtiyaçlarına yanıt verecek türdendir ve öncelikleri vardır. Örneğin, ulusal, yüksek hız enformasyon altyapısını ve bu altyapı üzerinden verilecek telematik hizmetler ağını kurmamış bir Türkiye'nin, geleceğin enformasyon -ve onunla iç içe örülen bilgi- toplumunda yeri yoktur. Benzer biçimde, esnek üretim, esnek otomasyon teknolojilerinde yetkinleşmemiş ya da çevreye duyarlı/çevre dostu teknolojiler konusunda herhangi bir yetenek kazanmamış imalat sanayii sektörlerinin, 'globalleşen' bir dünyada rekabet üstünlüğü elde etmeleri ve ayakta kalmaları beklenemez.

“Bu atılımların öne çekilmesinin diğer bir somut nedeni, bunların, jenerik teknoloji alanlarında yetenek kazanabilmenin, göreceli olarak, çok daha somut bir zeminini oluşturmaları; yaparak-uygulayarak öğrenme açısından sunacakları geniş olanaklar ve bu atılımlar zemininde kazanılacak teknoloji yeteneğinin, ekonominin diğer yatırım ya da faaliyet alanlarına da aktarılabilme, bu yetenekten o alanlarda da geniş ölçüde yararlanabilme imkânıdır. Bu imkân, önerilen atılımların jenerik karakterde olmasından ve bu karakteristikleriyle de, diğer alanlar için lokomotif görevi görecektir olmalarından kaynaklanmaktadır.

“**Yedi Atılım Alanı / Sistemsel Yaklaşım**

“Bilim ve Teknolojide Atılım Projesi ile önerilen atılım alanlarının seçiminde, yukarıdaki açıklamalardan da anlaşılabilir gibi, sistemsel bir yaklaşım yolu izlenmiş; Türkiye'nin küresel süreçler açısından konumu, bu süreçler bağlamındaki arayışları, bilim ve teknolojide yetkinleşme ile ekonomik büyüme ve toplumsal gelişme

arasındaki bağlar ve karşılıklı olarak birbirini etkileyen, benzeri pek çok unsur bu seçimde rol oynamıştır. Örneğin, ‘Ulusal Enformasyon Şebekesi ile Telematik Hizmetler Ağının Kurulması’, ‘Demiryolu Sisteminin Hızlı Tren Teknolojileri Bazında Yenilenmesi’ ve benzeri atılımlar talep çekmesi; ‘Gen Mühendisliği ve Biyoteknolojide AR-GE Üzerinde Odaklanma’, ‘İleri Malzeme Teknolojilerinde, Diğer Atılım Alanlarını Destekleyici Yönde AR-GE’ ve benzeri atılımlar ise teknoloji itmesi yaratarak, belirli bir harmonizasyon çerçevesinde Türkiye’nin bilim ve teknoloji yeteneğini geliştirebilmenin somut zeminini oluşturacaktır.

“Aynı atılımlar, diğer yandan da, güçlü bir sanayi hareketi ve ekonomik canlılık yaratacaktır. Böylece, bilim-teknoloji-üretim yeteneğinin bir bütün olarak yükseltilmesi ve bu çevrimin tamamlanması mümkün olacaktır. Bilim ve teknolojide yetkinleşmeden sanai üretimde güç kazanmak; güçlü bir sanayi talebi doğmadan bilim ve teknolojide yetkinleşmek mümkün değildir. Bilim ve Teknolojide Atılım Projesi temel aldığı sistemsal yaklaşım çerçevesinde, her şeyden önce bu bütünselliği vurgulamaktadır.

“Aynı sistemsal yaklaşımın bir gereği olarak, Bilim ve Teknolojide Atılım Projesi, önerilen somut atılımların hedefine ulaşabilmesi için, bir dizi kurumsal ve yasal düzenleme önerisi de getirmektedir.

“Önerilen **yasal ve kurumsal düzenlemeler** konusunda bir fikir vermek üzere bunların ana başlıkları aşağıya aktarılmıştır:

- Devletin satınalma politikası
- Yaşam kalitesini yükseltmeye, uluslararası norm ve standartları yerleştirip, yaygınlaştırmaya yönelik, düzenleyici politikalar
- Beyin gücü ve finansman kaynaklarının yönetimine ilişkin politikalar
- AR-GE'nin özendirilmesine ilişkin politikalar
- Sosyal bilimler alanındaki araştırmaların da desteklenmesine ilişkin politikalar
- AR-GE ağının geliştirilmesine ilişkin politikalar
- Bilgi bankalarının, arşivlerin, kütüphanelerin oluşumuna; verecekleri hizmete; bilgiye erişim olanaklarının yaygınlaştırılmasına; bilgiye erişim ve edinme hakkının, iletişim hakkının genişletilerek tanınmasına ilişkin politikalar
- Girişimciliğin ve yaratıcılığın özendirilmesine ilişkin politikalar
- Eğitim ve öğretim alanına, özellikle de, eğitim ve öğretimde dünya kalitesinin sağlanmasına ilişkin politikalar
- Hizmetiçi eğitime, eğitimin sürekliliğine, teknolojinin sağladığı olanaklardan yararlanmanın kitleselleştirilmesine ilişkin politikalar
- Burs-destek sistemlerine ilişkin politikalar
- Üniversite-sanayi işbirliğinin desteklenmesine ve kurumsallaştırılmasına ilişkin politikalar
- Bilim, teknoloji, mühendislik alanlarına yönelik ulusal akreditasyon ve sertifikasyon kurum ve kurallarına; kalite ve standartlar konusuna ve kurumsal yapının çağın gereklerini yerine getirecek biçimde yeniden düzenlenmesine ilişkin politikalar
- Bilim ve teknolojideki atılımın önünü açacak hukuki mevzuatın (fikri mülkiyet haklarının korunması, bilgi güvenliğinin sağlanması v.b.) yeniden düzenlenmesine ilişkin politikalar
- Yabancı yatırımların ve yabancı yatırım ortaklıklarının Türkiye'deki faaliyetlerinin AR-GE faaliyetini de kapsar hale gelmesini ve bu tür yeni yatırımların AR-GE birimlerini de içerecek biçimde yapılmasını sağlamaya yönelik, düzenleyici politikalar
- Off-setler'den ve SSM fonlarından yararlanmayı düzenleyici politikalar
- Teknoloji envanterinin çıkarılmasına ve envanterdeki değişimin sürekli izlenerek güncel hale getirilebilmesine ilişkin politikalar
- Türkiye'ye teknoloji transferine ilişkin politikalar
- Küçük ve orta ölçekli işletmelerin teknoloji yeteneğini yükseltmeye yönelik politikalar
- Teknoloji Geliştirme Bölgelerine ilişkin politikalar
- Teknolojinin ulusal planda yönetimine ilişkin politikalar

[**Türkiye'nin Bilim ve Teknoloji Politikası**, Bilim ve Teknoloji Strateji ve Politika Çalışmaları, TÜBİTAK BTP 97/04, Ağustos 1997.]

v 1996-1997 Gündemi:

1. Ulusal Enformasyon Altyapısı Ana Planı'nın Hazırlanması
2. Ulusal Akademik Ağ ve Bilgi Merkezi'nin Kurulması
3. Türkiye'de Elektronik Ticaret Ağı Kurulması
4. Teknoloji Geliştirme Bölgeleri Yasası'nın Çıkarılması
5. Beyin Gücü Kaynaklarının Yönetimine İlişkin Mevzuat Düzenlemeleri: Yüksek Öğretimde ve Bilimsel Araştırmada Evrensel Kaliteyi Yakalamış Bir Üniversite; Araştırmacı Personel Mevzuatı Hazırlanması; Üniversitelere Öğretim Üyesi Sağlanması; Araştırmacılığın Özendirilmesi; Doktora ve Sonrası için Burs Sistemlerinin Geliştirilmesi
6. Sosyal ve Beşeri Bilimler Alanındaki Araştırmaların Desteklenmesi ve Teşviki
7. Türkiye Akreditasyon Konseyi Yasası'nın Çıkarılması
8. Kamuya Bağlı Araştırma Kurumlarının Yeniden Yapılandırılmasına İlişkin Düzenlemeler
9. Ulusal AR-GE Bütçesi Oluşturulması
10. AR-GE'ye Devlet Yardımı Kararı ile İlgili Yeni Düzenlemeler
11. Risk Sermayesi Yatırım Ortaklıklarının Yaygınlaştırılması
12. KOS'lara Verilecek Teknoloji ve İnovasyon Desteği
13. Üniversite-Sanayi Ortak Araştırma Merkezleri Kurulması
14. Kamunun Orta ve Uzun Vadeli Satın Alma Politikasına İlişkin Düzenlemeler
15. Çok Amaçlı Operasyonel Uydu Yer İstasyonu Kurulması
16. Genelkurmay Başkanlığı'nın 'Türk Savunma Sanayii'nin Geliştirilmesi, Desteklenmesi ve Önünün Açılması' yönündeki görüş ve önerileri
17. Ulusal Uzay ve Havacılık Konseyi'nin Kurulması
18. Uluslararası Ortak Araştırma Projelerinde Türkiye'nin Yer Alabilmesi için Gerekli Fon Desteğinin Sağlanması ve Yol Gösterici Ek Mekanizmalar Geliştirilmesi
19. Türkiye'de Biyoteknoloji/Gen Mühendisliği Çalışmalarında Düzenleyici Kuralların Belirlenmesi
20. Enerjinin Etkin Kullanımına ve Çevre Dostu, Yenilenebilir Enerji Kaynaklarından Yararlanmaya Yönelik Teknolojilere İlişkin Politika Araştırmaları ve İzlenecek Ulusal Politikanın Belirlenmesi
21. Çevre Dostu Teknolojiler ve Çevre Yönetim Teknolojileri Alanına Yönelik Politika Araştırmaları ve Ulusal Politikanın Belirlenmesi
22. Deniz Bilimleri; Denizlerden ve Denizaltı Zenginliklerinden Yararlanma Teknolojileri Alanına Yönelik Politika Araştırmaları ve Ulusal Politikanın Belirlenmesi
23. Sektörel İnovasyon Politikalarına Yönelik Araştırmalar / İnovasyon Kavramını Tanıtıcı Çalışmalar; Teknoloji-Yönetim, İnovasyon-Yönetim, Kalite-Yönetim ve Sertifikasyon Tekniklerinin Yaygınlaştırılması; İnovasyonun Teşviki
24. Sanayi Sektöründe Teknoloji Geliştirilmesi: Dünya Bankası'nın Ülkelere Yardım Stratejisi Bağlamındaki "Teknoloji Geliştirme Projesi, II"
25. Patent, Faydalı Model Belgesi ve Endüstriyel Tasarım Tescili Harcamalarının Desteklenmesine İlişkin Karar
26. Ulusal Doğa Tarihi Müzesi
27. Bilim ve Teknoloji Merkezleri Kurulması
28. Kamuya Açık İnternete Erişim Mekanlarının Teşviki (İnternet Kiraathaneleri)
29. Bilim ve Teknoloji Yüksek Kurulu'na Yeni Üye Katılımına İlişkin Önerilerin Değerlendirilmesi

vi BTYK'nın 2 Haziran 1998'de Ele Aldığı Ek Gündem Maddeleri:

1. Off-set Anlaşmalarından Ülkenin Teknoloji Yeteneğini Yükseltmek için Yararlanılması
2. Ulusal İnovasyon Sistemi'nin Kurulması için BTYK'ca Yapılan Görevlendirmelerin Gerektirdiği Ödeneklerin Tahsisi
3. Büyük Bilimde ('Megabilim') İzlenecek Ulusal Bir Politika Belirlenmesi

BTYK'nın 20 Aralık 1999'da Ele Aldığı Ek Gündem Maddeleri:

1. AR-GE Yardımı Kapsamının Genişletilmesi
2. Türkiye için Kritik Teknolojilerin Belirlenmesi
3. Beyin Göçünde Tersine Akımı Güçlendirici Önlemlerin Tespiti
4. Moleküler Biyoloji, Gen Mühendisliği ve Biyoteknolojide Ulusal Politikanın Belirlenmesi
5. Deprem Konuları ve Afet Yönetimi ile İlgili Araştırmalar Yapılması ve Desteklenmesine İlişkin Yapılanma

-
6. Türkiye Sismolojik Veri Bankasının Oluşturulması
 7. Varolan Yapıların Deprem Dayanımı Bakımından Değerlendirilmesi ve İyileştirilmesi
 8. Marmara Denizinde Bulunan Fayların İncelenmesi ve Bölge Depremselliğinin Araştırılması

Söz konusu BTYK toplantılarında alınan kararların tamamına <http://www.tubitak.gov.tr/btpd/arsiv.html> adresinden erişilebilir.

vii 13 Aralık 2000 günlü BTYK toplantısında “Yeni Karar Önerileri ve Projeler” başlığı altında aşağıdaki hususlar yer almış ve karara bağlanmıştır:

1. “Türkiye Ulusal Bilim ve Teknoloji Politikaları Stratejisi 2003-2023” Dokümanının Hazırlanması
 - a. Stratejik Hedefler Tespiti İçin Uzun Vadeli Teknoloji Öngörüsü
 - b. Türkiye’de Teknoloji Talebi ve Karşılama Yolları-Teknoloji Transferinin Yönleri ve Yüklerinin Araştırılması ve Türkiye “Teknolojik Ödemeler Dengesi” Tablosunun Çıkarılması.
 - c. Ulusal Yenilik Sisteminin Sürekli İzlenmesi ve Teşvik Önlemlerinin Yeniden Yönlendirilmesi İçin Etkin Mekanizmaların Araştırılması.
 - d. Türkiye AR-GE Sisteminde Mevcut Araştırmacıların, Bilim ve Araştırma Dalları, Nitelikleri ve Coğrafi Dağılımları Hakkında Envanter ve Bibliyometrik Değerlendirme Çalışması ve Beyin Göçü Nedenlerinin İrdelenmesi.
 - e. Türkiye’nin Kamusal Bilim ve Teknoloji Sisteminin Kurumsal Altyapısının Yeniden Tanımlanarak Değerlendirilmesi ve Bu Alandaki Mevzuatın Analitik Envanteri.
2. Avrupa Birliği Programlarına Katılım
3. Tarımda Ulusal Biyoteknoloji Araştırmaları Programı Hazırlanması
4. Ulusal Akademik Ağın Çağdaş Düzeye Çıkarılması
5. Ulusal Enerji Teknolojileri Araştırmaları Programı Hazırlanması
6. Deprem Araştırmalarının Koordinasyonu
7. Devlet İhale Kanununda AR-GE Faaliyetlerinde Kullanılacak Pay Ayrılması

‘1’ no.lu karar kapsamındaki projeler başladıktan sonra BTYK’nın daha önce almış olduğu aşağıdaki kararlara ilişkin çalışmaların bu genel çerçeve içerisinde alınacağı belirtilmiştir:

- 97/05 Beyin Gücü Kaynaklarının Yönetimine İlişkin Mevzuat Düzenlemeleri
- 97/08 Kamuya Bağlı Araştırma Kurumlarının Yeniden Yapılandırılması
- 97/09 Ulusal AR-GE Bütçesi Oluşturulması
- 97/14 Kamunun Orta ve Uzun Vadeli Tedarik Politikasına İlişkin Düzenlemeler
- 97/17 Ulusal Havacılık ve Uzay Çalışmaları Konseyi’nin Kurulması ve Ulusal Uzay Politikasının Hazırlanması
- 97/18 Uluslararası Ortak Araştırma Projelerinde Fonlar, Yol Gösterici Ek Mekanizmalar Geliştirilmesi
- 97/19 Türkiye’de Biyoteknoloji/Gen Mühendisliği Çalışmalarında Düzenleyici Kuralların Belirlenmesi
- 97/21 Temiz Ürün-Temiz Üretim, Çevre Dostu Teknolojiler Alanına Yönelik Politika Araştırmaları ve Ulusal Politikanın Belirlenmesi; Belirlenen Politikaların Hayata Geçirilmesi
- 97/22 Deniz Bilimleri; Denizler ve Denizaltı Zenginliklerinden Yararlanma Teknolojilerinde Ulusal Politikanın Belirlenmesi
- 98/01 “Off-set” Anlaşmalarından Ülkenin Teknoloji Yeteneğini Yükseltme Yönünde Azami Yararın Sağlanması
- 98/02 Ulusal Yenilik Sisteminin Kurulması İçin Ödenek
- 98/03 Büyük Bilimde (Megabilim) İzlenecek Ulusal Bir Politika Belirlenmesi
- 99/02 Kritik Teknolojilerin Belirlenmesi
- 99/03 Beyin Göçünde Tersine Akımı Güçlendirici Önlemlerin Tespiti
- 99/04 Moleküler Biyoloji, Gen Mühendisliği ve Biyoteknolojide Ulusal Politikanın Belirlenmesi